

TEENUSE OSUTAJA	Juuru Vallavalitsus		
Järelevalve teostaja(d):	Rapla Maavalitsus Pille Prey, sotsiaaltöö spetsialist Tõnis Vaik, haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja sotsiaalhoolekande alal Angela Peäske, jurist		
Järelevalve läbiviimise aeg	17.11.2014 21.11.2014	–	Eelmise järelevalve läbiviimise aeg Juuru Lasteküla alustas oma tegevust 1.11.2012. Eelmine järelevalve toimus 18.11.2013 – 22.11.2013.
Järelevalve objekt: Juuru Lasteküla - asenduskoduteenus			
Kokkuvõte eelmise järelevalve käigus tehtud ettekirjutuste täitmisest:			
<p>Rapla maavanema 02.01.2014 korraldusega nr 1-1/1 kinnitatud järelevalveaktis on Juuru Lastekülale tehtud kaks ettekirjutust koos täitmise tähtaegadega.</p> <p>Esimene ettekirjutus nõudis asenduskoduteenus osutamise lepingu lõpetamist ühe vanema kui 18-aastase lapsega, kes ei olnud õigustatud saama asenduskoduteenust sotsiaalhoolekande seaduse (edaspidi: SHS) §15² lõikest 2 punktis 3 tulenevalt. Ettekirjutuse tähtaeg oli 01.01.2014. a. Juuru Lasteküla pöördus 19. detsembril 2013.a lapse elukohajärgse kohaliku omavalitsuse poole ning 06.01.2014 lahkus isik teenuselt Juuru Lastekülalt.</p> <p>Teine ettekirjutus puudutas kahe abikasvataja haridusnõudeid, mis ei vastanud SHSi §15⁹ lõikes kolm sätestatud nõuetele, millest tulenevalt ei saa nad töötada kasvatusala töötajatena. Ettekirjutuse tähtaeg oli 01.02.2014.a. Juuru Vallavalitsuse 17. detsembri 2013.a korraldusega muudeti Juuru Lasteküla struktuuri ning lisaks kasvatusala töötajatele lisati 01.01.2014. a lasteküla koosseisu kolm kasvataja abi ametikohta, millega seoses tehti kahe töötajaga muudatused töölepingutes. Töökoha eesmärgiks on kasvatajate abistamine.</p>			
Järelevalve liik, põhjendus, meetodid:			
Korraline järelevalve etteteatamisega			
Järelevalvet teostatakse „Sotsiaalhoolekande seaduse“ §37 ¹ lõikest 1 punktis 3, Korrakaitse seaduse § 28 lõike 1 kohaselt ja tulenevalt Rapla maavanema korralduse 25.02.2014 nr 1-1/117 alusel.			
kasutatud meetodid:			
<ul style="list-style-type: none"> – asutuse dokumentatsiooniga tutvumine ja selle sisuline analüüs; – elektroonse küsitluse läbiviimine kasvatusala töötajatele; – teenuse osutaja vastus Rapla Maavalitsuse ametniku koostatud küsimustikule. 			

Järelevalve käigus tutvunud dokumentide loetelu:

- 1) Asenduskoduteenuse tegevusloa andmine (Rapla Maavanema korraldus 31.oktoober 2012 nr 592)
- 2) Juuru Lasteküla põhimäärus (23.veebruar 2012 nr 51)
- 3) Juuru Lasteküla töökorraldusreeglid (Juuru Lasteküla juhataja 5. juuni 2013 nr 20-13/5)
- 4) Juuru Lasteküla struktuuri ja töötajate koosseisu kinnitamine (Juuru Vallavalitsuse korraldus 08. aprill 2014 nr 72)
- 5) Laste taskuraha suurus (Juuru Lasteküla juhataja käskkiri 26. märts 2013 nr 20-13/2)
- 6) Juuru Lasteküla kasvataja ametijuhend (Juuru Lasteküla direktori käskkiri 24.mai 2013 nr 20-2/4,)
- 7) Juuru Lasteküla vastutava kasvataja ametijuhend (Juuru Lasteküla käskkiri 24.mai 2013 nr 20-2/4,)
- 8) Kriisiolukorras käitumise juhendi kinnitamine (Juuru Lasteküla käskkiri 10. aprill 2014 nr 20-14/9,)
- 9) Juuru Lasteküla kasvataja abi ametijuhend (Juuru Lasteküla juhataja käskkiri 30. detsember 2013 nr 20-13/16)
- 10) Asenduskoduteenusel olevate laste isiklikud toimikud
- 11) Juuru Vallavalitsuse teatis Rapla Maavalitsusele 27.11.2014 nr 19.3-9.1/836

Lühikirjeldus, mille üle järelevalvet teostati: asenduskoduteenuse sisu ja vastavus sotsiaalhooldandes reguleeritule.

Järelevalve tulemused:

Juuru Lasteküla on Juuru Vallavalitsuse hallatav munitsipaalasutus, kellel on Rapla maavanema antud kehtiv tegevusluba (kehtib alates 01.11.2012 kuni 31.10.2017) asenduskoduteenuse osutamiseks. 27.11.2014 Rapla Maavalitsusele tulnud teavituses nr 19.3-9.1/836 informeerib Juuru Vallavalitsus Juuru Lasteküla tegevuse ümberkorraldamisest perevanemaga asenduskoduteenuse pakkumiseks ning teenuse osutamise üleminekust ja vara kasutusse andmist SOS Lasteküla Eesti Ühingule alates 01.01.2015, millega seoses lõpetab Juuru Lasteküla teenuse osutamise 31.12.2014.a. Juuru Vallavalitsus kui tegevusloa omaja on kohustatud tegevusloas nimetatud tegevuse lõpetamise soovi korral tegevusloa väljaandjale esitama taotluse tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks (sotsiaalhoolekande seadus § 21⁸) ning sotsiaalhoolekande seaduse § 21⁸ lõike 5 kohaselt tuleb nimetatud taotlus esitada vähemalt kuus kuud enne teenuse osutamise lõpetamist.

Asenduskoduteenust on võimalik pakkuda viies asenduskodu peremajas. Juuru Lastekülal on kasutusel 4 peremaja. Lasteküla alatäituvuse tõttu ei ole üks maja kasutuses. Juuru Lasteküla peremajad on nimetatud Kodu 1, Kodu 2, Kodu 3 ja Kodu 4.

Tegevusloa andmise aluseks olevate andmete muutmine

Sotsiaalhoolekande seaduse (edaspidi : SHS) § 21⁷ kohaselt on tegevusloa omaja kohustatud teavitama tegevusloa väljaandjat majandustegevuse registrisse kantud andmete muutumisest. Majandustegevuse registrisse kantavad andmed ja teavitamist vajavad andmed on sotsiaalminister kehtestanud määrusega 21.01.2009 nr 13 „Andmed majandustegevuse kohta, mille muutumisest tuleb tegevusloa väljaandjat teavitada“. Muutmist vajavad andmed on alates 13.09.2014.a seotud teenuse osutamise koha aadressi, teenuse osutaja aadressi või sidevahendite andmete muutumisega seoses. Majandustegevuse registrisse on kantud pragu kehtivad andmed. Lähtudes sellest, et asenduskoduteenuse osutajal on loakohustus (SHSi § 21¹) ja majandustegevuse register on andmekogu, kus igapähe on võimalik kontrollida ettevõtte tegusluba ja teenuse osutamise andmeid, võiks Juuru Lasteküla oluliselt täiendada töötajate kohta käivaid andmeid. Registrisse on võimalik lisada kasvatusala töötaja ametinimetus, haridustase, lõpetatud haridusasutus ja lõpetamise aasta.

Asenduskoduteenusele õigustatud lapsed

Juuru Lastekülas on 30. novembri 2014. a seisuga asenduskoduteenusel 19 last. Juuru Lastekülas on üheksa noort, kes on vanemad kui 18-aastased ja õigustatud saada asenduskoduteenust. SHSi § 48 lõike 16 kohaselt võib asenduskoduteenust ühes peremajas osutada kuni kaheksale lapsele. Juuru Lastekülas elavad lapsed neljas peres. Kodu 1-s asub lasteküla juhtaja tööruum ja seal elab kaks kasvandikku, kellest üks õpib kutseõppeasutuses ja teine kõrgkoolis. Reaalselt nemad ei ela üldse lastekülas. Kodu 2-s elab seitse kasvandikku, kellest üks on puudega laps. Kodu 3-s elab kuus kasvandikku. Kodu 4-s elab neli kasvandikku, kellest üks on alla 3-aastane.

Asenduskodu töötajad

Juuru Vallavalitsuse 8. aprilli korralduse nr 72 „Juuru Lasteküla struktuuri ja töötajate koosseisu kinnitamine“ töötavad asenduskodus juhataja, kasvatusala töötajad, kasvataja abid ja raamatupidaja. Juuru Lasteküla juhataja Ellen Nossenko on ametis 2012. aasta veebruarist 1,0 ametikohaga. Asenduskodus töötab 0,25 ametikohaga raamatupidaja ja kaks kasvataja abi, kummalgi 1,0 ametikohta. Asenduskodu kasvatusala töötajateks SHSi §15⁹ lõike 1 järgi saavad olla abikasvataja, nooremkasvataja, kasvataja ja vanemkasvataja. Juuru Lastekülas töötab kokku 12 kasvatusala töötajat - 5 abikasvatajat, 1 nooremkasvataja ja 6 kasvatajat. Kõik asenduskodu

kasvatusala töötajad vastavad SHSi § 15⁹ sätestatud nõuetele. Lastekülas ei tööta ühtegi vanemkasvatajat ega perevanemat. Töötajad, kellel on kohustus ja kes pole läbinud 160-tunnist sotsiaaltöö ja/või pedagoogika täienduskoolitust, on registreeritud või osalevad sellel koolitustel.

Asenduskodu kasvatusala töötajad peavad vastama ka SHSi § 25² lõike 1 punktides 2 - 6 sätestatud nõuetele, nimetatud nõudeid kontrollib juhtaja uue töötaja tööle kandideerimisel esitatud dokumentide põhjal, töövestluse käigus ning päringuga karistusregistrisse. Juhataja teostab kontrolli suuliselt, kirjalikud päringud karistusregistrisse puuduvad 3 uue töötaja kohta. Ohu minimaliseerimiseks ja isiku enda vastutuse tõstmiseks võiks iga töötaja kirjalikult tõendada, et vastab SHSi § 25² lõike 1 punktides 2 - 6 sätestatud nõuetele.

Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitusel liikmesriikidele (vastu võetud 919. nõupidamisel 16. mai 2005. a) toob välja hoolekandeesutuses kasvavate laste õiguste kohta standardi, et eelistada tuleb tingimusi, mis võimaldavad asutuse töötajate ja laste vahel hoida järjepidevaid kasvatuslikke ja siiraid emotsionaalseid suhteid, erilist tähelepanu pöörates töötajaskonna stabiilsusele (töötajate pidev kohalolek, mujale üleviimise vältimine). Järelevalve käigus tutvutud tööaja tabelitest, tuleb välja, et 2013. a novembrist kuni 2014. a novembrini on Juuru Lastekülas töötajate kaader olnud väga voolav. Ühe aastaga on olnud laste ees 11 uut töötajat, kellest 3 on tänaseks päevaks jäänud Juuru Lasteküla kollektiivi. Kvaliteetse asenduskoduteenuse pakkuja eesmärgiks peab olema lapsele võimalikult stabiilse kodu kindlustamine ning turvalise ja püsiva sideme kujundamine hooldajaga. Teenuseosutaja peab rohkem tähelepanu pöörama asendushoolduse juhustest tulenevatele üldpõhimõtetele.

SHSi § 15⁸ lõike kolm kohaselt, kui asenduskodu pere lapsed viibivad asenduskodus, peab seal iga asenduskodu pere kohta kogu ööpäeva viibima vähemalt üks kasvatusala töötaja või perevanem. Kasvatusala töötajate töögraafikust tuleb välja, et üks kasvataja abi täidab kasvatusala töötaja tööülesandeid. Möödunud aasta järelevalve käigus tehti Juuru Lastekülale sellekohane ettekirjutus, et kasvatusala töötajana ei saa töötada isik, kelle haridusnõuded ei vasta SHSi § 15⁹ sätestatud nõuetele. Lahendusena muudeti töötajate koosseisu struktuuri ning lisaks kasvatusala töötajale lisati töötajate koosseisu kasvataja abi ametikoht, kelle ülesandeks on iga päev kasvatajate abistamine. Pragu ei ole aga muudetud ühe kasvataja abi töö sisulist poolt ja sellega seoses on toime pandud rikkumine SHSi § 15⁸ suhtes.

Asenduskoduteenusel viibiva lapse dokumendid

Kõik vajalikud dokumendid ja teave lapse kohta on kogutud lapse isiklikku toimikusse. Toimikud asuvad lukustatud metallkapis juhataja kabinetis. Juhataja suulise ütluse alusel on kõigil lapsega seotud kasvatusala töötajatel toimikule juurdepääs. Teabe kogumisega lapse kohta tegeleb iga konkreetse lapse tugikasvataja ja mõningatel juhtudel ka lasteküla juhataja. Asenduskoduteenuse osutajale antavad dokumendid on kehtestatud sotsiaalministri määrusega 16.10.2007 nr 66 "Kohaliku omavalitsuse poolt kogutavate ja säilitavate asenduskoduteenusel viibiva lapse dokumentide loetelu, asenduskoduteenuse osutajale üle antavate asenduskoduteenusel viibiva lapse dokumentide loetelu ning asenduskoduteenuse osutaja kohustuste täpsema sisu kehtestamine". Kõikide laste toimikutes puuduvad kohtuotsuse ärakirjad elatise väljanõudmise kohta, sellest järelduvalt ei saa elatist mitte ükski Juuru Lasteküla kasvandik.

Juuru Lastekülas viibivad asenduskoduteenusel lapsed 7 erinevast kohalikest omavalitsusest. Kogutud dokumentidest tuleb välja, et ainult kolmel omavalitsusel on lastekaitse spetsialist külastanud asenduskoduteenusel viibivat last SHSi § 15⁴ lõikest 4 lähtuvalt. Kohalikele omavalitsustele esitatud päringu kaudu tuleb välja, et lisaks on kahest omavalitsusest lastekaitse spetsialist külastanud samuti asenduskoduteenusel olevaid lapsi ning see on kajastatud

majapäevikutes. Ülejäänud kahel omavalitsusel ei tule dokumentatsioonist välja, et nad oleksid külastanud oma asenduskoduteenusel olevaid lapsi vastavalt SHSi § 15⁴ lõikele 4, mis võimaldaks tutvuda lapse arenguga ja hinnata tema heaolu. SHSi § 29² lõike kolm kohaselt tuleb asenduskoduteenusel suunatud lapsele koostatud juhtumiplaan üle vaadata vähemalt üks kord aastas. Järelevalve ajaks olid kolmel omavalitsusel kõigi nende asenduskoduteenusel olevate laste juhtumiplaanid üle vaadatud ning selle kohta oli tehtud vastavasisuline märge. Juhataja sõnul olid kaks omavalitsust kokku leppinud novembri viimaseks nädalaks juhtumiplaanide täiendamised ja sellega seoses kohtumised oma asenduskoduteenusel olevate laste ja nende kasvatajatega. Üks omavalitsus vastas kirjalikult, et planeeritud juhtumiplaani ülevaatamine toimub 28. novembril 2014. Seitsmest omavalitsusest puudub kontakt ühe omavalitsusega, kus ei ole täiendatud juhtumiplaani ja dokumentatsioonist ei tule välja asenduskoduteenusel oleva lapse külastused, mille käigus oleks hinnatud tema heaolu ja arengut.

Laste isiklikud toimikud koos vajalike lisadega on asenduskoduteenusel osutaja dokumenteeritud ja süstematiseeritud. Lasteküla võiks kaaluda varianti, et laste toimikud asuksid majades, kus lapsed elavad, see tagaks kiirema ja parema võimaluse lisada vajalikke dokumente laste toimikutesse. Siinjuures tuleb aga kindlasti järgida ja tagada toimikute turvanõuded.

Ajutiselt perekonda antavad lapsed

Asenduskodus elavate laste ajutiselt perekonda andmist reguleerib sotsiaalministri 20.12.2000 määrus nr 85 „Asenduskodule, koolkodule või noortekodule esitatavad nõuded lapse ajutiselt perekonda andmise korraldamiseks“ (edaspidi: AKNK).

Juuru lastekülas on 2013.a ja 2014.a aastal antud 11 last ajutiselt perekonda. Lapsed olid perekonda lubatud õppetööst vabal ajal (puhkepäevad, riigipühad ja koolivaheajad) ning olid viibinud perekonnas maksimaalselt kolm kuud (AKNK § 3).

Kinni on peetud AKNK § 4 -st – sellest tulenevalt ei ole perekonda antud lapsi, kes on alla kolmeaastased.

Kui asenduskodu annab perekonda lapse, peab ta küsima vähemalt 10- aastase lapse nõusolekut ja alla 10- aastase lapse arvamust ning lähtuma lapse soovist (AKNK § 6). Alates 2014. a on Juuru Lasteküla võtnud kõigilt nendelt lastelt, kes on perekonda lubatud, kirjaliku nõusoleku.

Kõigil lastel, kes olid antud perekonda, olid olemas load lapse eestkostjalt, ning perekonnad, kus lapsed viibisid, olid taotlenud loa oma elukohajärgselt omavalitsuselt (AKNK § 7 ja 10).

Juuru lasteküla ja perekond, kus laps viibis, olid omavahel sõlminud kirjaliku lepingu, milles olid sätestatud poolte õigused ja kohustused, samuti oli lepingus kajastatud toiduraha perekonnas viibimise ajaks. Toiduraha kantakse hooldusperekonna arvelduskontole. Lapsele antakse kaasa ka temale vajalikud riided (AKNK § 12 ja 13).

Kokkuvõtteks saab öelda, et Juuru Lasteküla on kohustetundlikult kinni pidanud AKNK-st ning taganud laste perekonda andmisel nende heaolu ja turvalisuse.

Muud tähelepanekud

Juuru Lasteküla lähtub asenduskoduteenusel osutamisel asenduskoduteenusel osutaja kohustuste sisu sotsiaalministri 16.10.2007 määruses nr 66 “Kohaliku omavalitsuse poolt kogutavate ja säilitavate asenduskoduteenusel viibiva lapse dokumentide loetelu, asenduskoduteenusel osutajale üle antavate asenduskoduteenusel viibiva lapse dokumentide loetelu ning asenduskoduteenusel osutaja kohustuste täpsema sisu kehtestamine“ tulenevatest punktidest. Lastekülas puudub eraldi asenduskoduteenusel sisu kirjeldus. Teenuse sisu kirjeldus on välja toodud asenduskoduteenusel osutamise halduslepingus.

Perest eraldatud laste puhul, kes on paigutatud asenduskoduteenusel, on oluline, et säiliks

suhted bioloogiliste vanematega, sellele on viidatud ka “Laste ja perede arengukavas 2012 – 2020“ (v.a juhul, kui see on vastuolus lapse heaoluga). Lastekülas olevatel lastel, kellel on sidemed oma õdede ja vendadega, vanavanemate või vanematega, teavitatakse kõigist kontaktidest ja kohtumistest eestkostjat ja kõik kohtumised on fikseeritud majapäevikus.

Riikliku järelevalve käigus asenduskoduteenuse osutaja üle viidi kasvatusala töötajate seas läbi elektrooniline küsitlus. Küsitluse eesmärk oli välja selgita töötajate rahulolu ja koostöö kohalike omavalitsuste sotsiaaltöö/lastekaitse spetsialistidega. Küsitlus oli anonüümne ja juhuvalimis osales 10 kasvatusala töötajat.

10 vastanust kahel on üle 40 aasta tööstaaži töötamisel lastega, ühel töötajal on ligi 30 aastat tööstaaži ja ühel ligi 20 aastat, kolmel töötajal jääb töötamise kogemus 10 aasta ligi ja kolmel jääb töötamise kogemus lastega alla kolme aasta. Kõige olulisemaks peavad kasvatusala töötajad oma töös järgmisi aspekte: lastele heaolu ja turvatunde tagamist; vajalike oskuste õpetamist ellu astumiseks; laste usalduse võitmist ja laste kuulamist. Üksikute vastustena toodi välja veel laste toitlustamist, kodukorra eest hoolitsemist, sidemete säilitamist pereliikmete ja lähedastega ning personaalset tegelemist lastega. 90% kasvatusala töötajatest on oma tööga rahul ning rahulolu ja hea tunde tekitavad kõige enam hea läbisaamine lastega ja kaastöötajatega. Ettepanekutest, mis võiks olla paremini, toodi välja järgmist: laste seisukohast ei tohiks struktuure nii tihti vahetada; lastel võiks olla rohkem taskuraha; eri vanuses lapsed võiksid elada eraldi majades; rohkem võiks olla kohapealseid koolitusi; peremajas võiks olla vähem töötajaid; vajalik oleks psühholoogi abi, kes aeg-ajalt nõustaks; rohkem võiks olla organiseeritud väljasõite külast; lastekülas võiks olla oma kasvuhoone. Kasvatusala töötajad hindavad koostööd kohalike omavalitsustega 40% heaks ja väga heaks, 30% rahuldavaks ning 10% halvaks ning kokkupuude puudub 20%-l. Koostööst kohalike omavalitsuste spetsialistidega kiideti mitmel korral Rapla, Märjamaa ja Kehtna valda. Hinnatud on nii asjaajamiskoostööd kui võimaluste leidmist, abivalmidust ning rahulikkust.

Ettepanekud, soovitused

- Asenduskodu kasvatusala töötajad peavad vastama ka SHSi § 25² lõike 1 punktides 2 - 6 sätestatud nõuetele. Ohu minimaliseerimiseks ja isiku enda vastutuse tõstmiseks võiks iga töötaja kirjalikult tõendada, et vastab SHSi § 25² lõike 1 punktides 2 - 6 sätestatud nõuetele.
- Kvaliteetse asenduskoduteenuse pakkuja eesmärgiks peaks olema lapsele võimalikult stabiilse kodu kindlustamine ning turvalise ja püsiva sideme kujundamine hooldajaga. Teenuse osutaja peaks rohkem tähelepanu pöörama asendushoolduse juhustest tulenevatele üldpõhimõtetele.
- Teha koostööd kohalike omavalitsuste laste hoolekandega tegelevate spetsialistidega ning teavitada neid elatise väljanõudmise kohtuotsuse ärakirja esitamise kohustusest. Alus sotsiaalministri 16.10.2007 määrus nr 66 “Kohaliku omavalitsuse poolt kogutavate ja säilitavate asenduskoduteenusel viibiva lapse dokumentide loetelu, asenduskoduteenuse osutajale üle antavate asenduskoduteenusel viibiva lapse dokumentide loetelu ning asenduskoduteenuse osutaja kohustuste täpsema sisu kehtestamine“

Loetelu järelevalve tulemusena tehtud ettekirjutustest koos täitmise tähtaegadega

1. Asenduskoduteenuse osutaja peab SHSi § 15⁸ alusel tagama, et iga asenduskodupere kohta viibib kogu ööpäeva laste juures vähemalt üks kasvatusala töötaja. Ettekirjutus kuulub täitmisele 31.12.2014.

Kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmise kohta esitada maavanemale hiljemalt 07.01.2015

Teenuse osutaja vastus:

Olen nõus kõikide ettepanekute ja soovitustega. Siiani on uued töötajad kinnitanud oma vastavust nõuetele suusõnaliselt, mõistlik on paluda seda teha ka kirjalikult. Liitudes SOS Lastekülaga, lahenevad kindlasti ka personali „voolavuse“ probleemid. Meil olid need enamasti tingitud lasteküla alataituvusest e majanduslikult olukorrast. Elatise väljanõudmine on väga vajalik laste tulevikku arvestades. Omavalitsused, kust elatis on välja nõutud, peaksid edastama vastavad kohtuotsused ka lastekülale. Ettekirjutus õigusrikkumise kõrvaldamiseks saab täidetud 2014.a 31. detsembri seisuga. Tööleping lõpetatakse.

Lõppsätted:

Järelevalve akt esitatakse: Ellen Nossenko Juuru Lasteküla juhataja